

مهدویت و عاشورا

مهدی (عج) ادامه راه حسین علیه السلام است و انتظار یار ادامه راه عاشورای حسینی است. او کوله باری را که حسین علیه السلام در مسیر کوفه بر جای گذاشت را به مقصد خود می‌رساند. آری مهدی (عج) حسین علیه السلام زمان ماست و حسین علیه السلام امام زمان خود بود.

در اینجا قصد داریم که ارتباط امام حسین علیه السلام و امام زمان (عج) را بررسی کرده و مواردی را ذکر کنیم.

۱- مهدی علیه السلام، فرزند حسین علیه السلام

صدها روایت، در این باب وارد شده است که در آنها تأکید شده، امام مهدی علیه السلام نهمین فرزند حضرت حسین علیه السلام است:

قائم هذه الامة هو التاسع من ولدی

قائم این امت نهمین از فرزندان من است.

منتخب الاثر، ص ۱۳۹ - ۱۴۰ و ۲۶۴ - ۲۵۴

۲- مهدی علیه السلام، خونخواه حسین علیه السلام

در روایات متعددی، وارد شده است:

القائم مئاً اذا قام طلب بئار الحسين

بحار الانوار، ج ۱۰، ص ۱۵۰

بهذا القائم انتقم منهم دلائل الامامة

طبری، ص ۲۳۹

امام باقر علیه السلام در مورد آیه

و من قتل مظلوماً فقد جعلنا لولیه سلطاناً فلا یسرف فی القتل

اسراء، آیه ۳۳

می فرماید: مقصود از (من قتل مظلوماً)، حسین بن علی است که مظلوم کشته شد و ما اولیای او هستیم و قائم ما چون قیام کند، در طلب انتقام خون حسین علیه السلام بر می آید... مقتول حسین علیه السلام و ولی او قائم علیه السلام است.

تفسیر برهان، ج ۲، ص ۴۱۹

۳- یاد حسین علیه السلام، کلام نخستین مهدی علیه السلام

آن گاه که مهدی موعود ظهور کند، بین رکن و مقام می ایستد و چنین ندا می دهد:

الا یا اهل العالم! انا الامام القائم؛

آگاه باشید ای مردمان جهان! من امام قائم هستم

الا یا اهل العالم! انا الصمصام المنتقم؛

الا یا اهل العالم! ان جدی الحسین قتلوه عطشاناً؛

الا يا اهل العالم! ان جدّي الحسين طرحوه عرياناً؛

الا يا اهل العالم! ان جدّي الحسين سحقوه عدواناً

الزام الناصب في اثبات الحجة الغائب، يزدي حائري پور، ج ۲، ص ۲۸۲

۴- (يا لثارات الحسين)، شعار ياران مهدي عليه السلام

فضل بن شاذان نقل می کند که شعار ياران مهدي (يا لثارات الحسين) (ای خونخواهان حسين) است:

انّ شعار اصحاب المهدي عليه السلام يا لثارات الحسين عليه السلام

النجم الثاقب، ص ۴۶۹ ونيز ر.ك: مستدرک الوسائل، ج ۱، پ ۴۷، به نقل از امام صادق عليه السلام

۵- ياری حسين عليه السلام، ياری مهدي عليه السلام

حضرت سکینه سلام الله عليها نقل می کند: امام حسين عليه السلام شبی در کربلا، خطاب به ياران خود

فرمود: ... و قد قال جدی رسول الله صلى الله عليه وآله: ولدی حسينٌ يقتل بطّف کربلا غريباً وحيداً عطشاناً

فريداً. فمن نصره فقد نصرني ونصر ولده الحجة ولو نصرنا بلسانه فهو في حزننا يوم القيامة

همانا جدم رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: فرزند من حسين در زمين کربلا، غريب و تنها، عطشان

وبی کس، کشته می شود. کسی که او را ياری کند، مرا وفرزندش مهدي را ياری کرده است و هر کس

به زبان خود، ما را ياری کند، فردای قيامت در حزب ما خواهد بود.

معالي السبطين، ج ۱، ص ۲۰۸؛ رياض القدس، ج ۱، ص ۲۶۳؛ وقایع الايام خيابانی، ص ۲۸۴؛ ناسخ

التواريخ، ج ۲، ص ۱۵۸ (به نقل از سحاب رحمت، ص ۳۴۳)

۶- یکسانی القاب حسین علیه السلام و مهدی علیه السلام

القاب ثار الله، الوتر الموتور و الطريد الشريد القاب مشترك حسين عليه السلام و مهدی علیه السلام است:

ولكن صاحب هذا الامر الطريد الشريد الموتور بابيه

كمال الدين، ج ۱، ص ۳۱۸

السلام عليك يا باب الله و السلام عليك يا ثار الله

مصباح الزائر، سيد بن طاووس، به نقل از ربيع الانام في ادعية خير الانام، ص ۳۶۷

المترب الخائف و الولی الناصح، سفينة النجاة... والوتر الموتور

مفاتيح الجنان، زیارت حضرت صاحب الامر علیه السلام.

۷- زیارت عاشورا

زیارت عاشورا که زیارت مخصوص امام حسین علیه السلام است در دو قسمت، از خون خواهی حسین

علیه السلام در رکاب امام مهدی علیه السلام خبر می‌دهد:

ان یرزقنی طلب تارك مع امام منصور من اهل بیت محمد صلی الله علیه و آله

روزی من کند خداوند که خون خواهی تو را همراه پیشوای یاری شده از اهل بیت محمد (درود خدا بر او

و خاندانش)

وان یرزقنی طلب تارى (کم) مع امام هدی ظاهر ناطق بالحق منکم.

و روزی کند خون خواهی ام را به همراه امام هدایت‌گر آشکار و گویای به حق از خاندان شما،

۸- روز عاشورا و یاد مهدی علیه السلام

امام باقر علیه السلام می فرماید: یکدیگر را در روز عاشورا این گونه تعزیت دهید:

اعظم الله اجورنا بمصابنا بالحسين وجعلنا وایاکم من الطالبین بثاره مع ولیه الامام المهدی من آل محمد
علیه السلام.

خداوند اجر ما و شما را در مصیبت حسین علیه السلام بزرگ گرداند و ما و شما را، از کسانی قرار دهد
که به همراه ولی‌اش، امام مهدی از آل محمد علیهم السلام، طلب خون آن حضرت کرده، به خون خواهی
او برخیزیم.

مصباح المتهدج، مفاتیح الجنان

۹- عاشورا روز ظهور مهدی علیه السلام

امام باقر علیه السلام می فرماید:

کأني بالقائم يوم عاشورا يوم السبت قائماً بين الركن و المقام و بين يديه جبرئيل ينادي...

گویا قائم را می بینم که روز عاشورا، روز شنبه بین رکن و مقام ایستاده و جبرئیل پیش روی او ندا می
کند....

الغیبة، شیخ طوسی، ص ۲۷۴

امام صادق علیه السلام نیز فرمود:

ان القائم صلوات الله عليه ينادى باسمه ليلة ثلاث و عشرين و يقوم يوم عاشوراء يوم قتل فيه الحسين

بن علی

قائم - درود خدا بر او باد - در شب بیست و سوم ماه رمضان به نامش ندا می‌شود و در روز عاشورا،

روزی که حسین بن علی در آن کشته شد، قیام خواهد کرد.

الغیبة، شیخ طوسی، ص ۲۷۴

۱۰- میلاد حسین علیه السلام و یاد مهدی علیه السلام

در توقیع مبارک امام عسکری علیه السلام برای قاسم بن علاء همدانی آمده است که:

در روز تولد امام حسین علیه السلام، این دعا را بخوان:

اللهم انى اسئلك بحق المولود فى هذا اليوم الموعود بشهادته قبل استهلاله و ولادته بكته السماء و من
فيها و الارض و من عليها... المعوض من قتله ان الائمة من نسله والشفاء فى تربته و الفوز معه فى اوبته
و الأوصياء من عترته بعد قائمهم و غيبته

خداوندا! من تو را به مقام مولود این روز می خوانم. او پیش از آن که به دنیا چشم بگشاید و قبل از آن
که تولد یابد، وعده و خبر شهادتش داده شد. آسمان و هر کس در آن بود و زمین و هر کس بر روی آن
بود، بر او گریه کرد.... او که در عوض شهادت او، ائمه از نسل او شدند و شفا در تربت او قرار داده شد،
فوز و رستگاری با او، در روز رجوع و بازگشت او و بازگشت اوصیاء از خاندان او، بعد از قائم آنان و سپری
شدن غیبت او می‌باشد.

مجله انتظار، ش ۲، ص ۱۸۲ ونیز رك: حماسه عاشورا به بیان حضرت مهدی، ص ۱۱۵

۱۱- میلاد مهدی علیه السلام و یاد حسین علیه السلام

شیخ عباس قمی در مفاتیح الجنان می نویسد:

با فضیلت ترین اعمال شب نیمه شعبان - که باعث آمرزش گناهان است - زیارت امام حسین علیه السلام می باشد. هر که می خواهد، روح ۱۲۴ هزار پیامبر با او مصافحه کند، امام حسین علیه السلام را زیارت کند. اقل زیارت آن حضرت آن است که به بالای بامی رود و به سمت راست و چپ نگاه کند؛ سپس سر به جانب آسمان بلند کند و حضرت را با این کلمات زیارت کند: **السلام عليك يا ابا عبدالله، السلام عليك ورحمة الله وبركاته**

در قسمت (زیارات) نیز می نویسد: احادیث بسیاری در فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در نیمه شعبان وارد شده است. وبس است در این باب آنچه که به چندین سند معتبر از حضرت امام زین العابدین علیه السلام و امام جعفر صادق علیه السلام وارد شده که: هر که بخواید با او ۱۲۴ هزار پیامبر، مصافحه کنند، زیارت کند قبر ابی عبدالله الحسین علیه السلام را در نیمه شعبان. به درستی که ملائکه و ارواح پیامبران، رخصت می طلبند و به زیارت آن حضرت می آیند. پس خوشا به حال آن که مصافحه کند با ایشان، وایشان مصافحه کنند با او. پنج پیامبر اولوالعزم (نوح، ابراهیم، موسی و عیسی علیهم السلام و محمد صلی الله علیه وآله) نیز با ایشان اند.

مجله انتظار، ش ۲، ص ۱۸۳

۱۲- شب قدر و یاد حسین علیه السلام

شب قدر، متعلق به امام زمان علیه السلام است و در این شب یکی از اعمال مستحبی، زیارت امام حسین علیه السلام است. شیخ عباس قمی می‌نویسد:

بدان که احادیث در فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در ماه مبارک رمضان - خصوصاً شب اول و نیمه و آخر آن و به خصوص شب قدر - بسیار است. از حضرت امام محمد تقی علیه السلام منقول است که هر که زیارت کند، امام حسین علیه السلام را در شب بیست و سوم ماه رمضان - و آن شبی است که امید است شب قدر باشد و در آن شب هر امر محکمی جدا و مقدر می‌شود - مصافحه کند با او روح ۱۲۴ هزار ملک و پیغمبر که همه رخصت می‌طلبند از خداوند در زیارت آن حضرت در این شب.

از حضرت صادق علیه السلام مروی است: چون شب قدر می‌شود، منادی از آسمان هفتم از بطن عرش ندا می‌کند که حق تعالی هر کسی را که به زیارت قبر حسین علیه السلام آمده، آمرزید.

و در روایت دیگر است که هر که شب قدر نزد قبر آن حضرت باشد و دو رکعت نماز بگذارد، نزد آن حضرت یا آنچه که میسر شود و از حق تعالی بهشت و پناه از آتش را بخواهد؛ خداوند به او بهشت و پناه از آتش را عطا فرماید. ابن قولویه از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که هر که زیارت کند قبر امام حسین علیه السلام را در ماه رمضان و در راه زیارت بمیرد، حسابی نخواهد داشت و به او بگویند که بدون خوف و بیم داخل بهشت شو.

۱۳- حسین علیه السلام در کلام مهدی علیه السلام

در دعای ندبه آمده است: این الطالب بدم المقتول بکربلا و این الحسن، این الحسین و این ابناء الحسین

و در زیارت منسوب به ناحیه مقدسه آمده است :

فلئن اخرتني الدهور وعاقني عن نصرک المقذور ولم اکن لمن حاربک محارباً و لمن نصب لك العداوة
مناصباً فلأندبک صباحاً و مساءً و لأبکینن لك بدل الدموع دماً

اگر زمانه مرا به تاخیر انداخت و مقدورات از یاریت بازم داشت و نتوانستم در رکاب تو با دشمنانت بچنگم،
ولی از بامداد تا شام در یاد تو سرشک غم از دیده می بارم و به جای اشک خون می‌گیریم.

بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۲۷۲. البته چنانچه دعای ندبه از جانب امام زمان علیه السلام باشد.

۱۴- زیارت حسین علیه السلام و مهدی علیه السلام در عیدها

در عیدهای اسلامی فطر، قربان و غدیر؛ زیارت این دو امام، وارد شده است.

مفاتیح الجنان، در اعمال هر یک از این روزها

۱۵- کوفه، پایگاه مشترک حسین علیه السلام و مهدی علیه السلام

امام حسین علیه السلام از مکه به سمت کوفه رفت و حضرت مهدی علیه السلام از مکه به سوی کوفه
خواهد رفت و مقرر حکومت خود را در کوفه قرار خواهد داد؛ یعنی، راه نیمه سید الشهداء علیه السلام را به
پایان خواهد رساند.

مجله انتظار، ش ۲، ص ۱۷۸

۱۶- فرشتگان یاور حسین علیه السلام و یاوران مهدی علیه السلام

شیخ صدوق از امام رضا علیه السلام نقل می کند:

و لقد نزل الى الارض من الملائكة اربعة آلاف لنصره فوجدوه قد قتل فهم عند قبره شعث غبر الى ان يقوم القائم فيكونون من انصاره و شعارهم يا لثارات الحسين

به تحقیق چهار هزار فرشته برای نصرت و یاری حسین علیه السلام به زمین فرود آمدند. آنان هنگامی که نازل شدند، دیدند حسین علیه السلام کشته شده است، از این رو، ژولیده و غبارآلود در نزد قبر آن حضرت، اقامت کردند و همچنان هستند تا این که قائم، قیام کند و آنان از یاوران و سپاه آن حضرت خواهند بود و شعارشان یا لثارات الحسين است.

امالی صدوق، مجلس ۲۷؛ بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۲۸۵

۱۷- رجعت حسین علیه السلام در دولت مهدی علیه السلام

امام محمد باقر علیه السلام می فرمایند که امام حسین علیه السلام شب عاشورا به اصحابش فرمود:

... فابشروا بالجنة، فوالله انما نمكث ماشاء الله تعالى بعد ما يجرى علينا، ثم يخرجنا الله و اياكم حين يظهر

قائمتنا فينتقم من الظالمين، و انا و انتم نشاهدكم في السلاسل و الاغلال و انواع العذاب و النكال...

بشارت باد شما را به بهشت، به خدا قسم که بعد از آنچه بر ما جاری شود، مکث خواهیم کرد آن قدر که

خدای تعالی خواسته باشد، پس بیرون می آورد ما و شما را در آن هنگامی که قائم ما ظاهر شود، پس

انتقام خواهد کشید از ظالمان، و ما و شما مشاهده خواهیم کرد ایشان را در سلاسل و اغلال و گرفتار به

انواع عذاب و نکال...

گزیده کفایة المهتدی، ص ۱۰۵ و ۱۰۶، ج ۱۹

و امام حسین علیه السلام در روز عاشورا، دوباره از رجعت خود سخن گفته، می فرماید:

من اولین کسی خواهم بود که زمین شکافته می شود و رجعت می کنم

بحار الانوار ج ۵۳، ص ۶۲؛ ایقاظ، ص ۳۵۲؛ فوز اکبر، ص ۳۶

۱۸- حسین علیه السلام در سوگ مهدی علیه السلام

امام صادق علیه السلام درباره آیه شریفه

ثم رددنا لكم الكرة عليهم

اسراء، ۶

می فرماید: مقصود زنده شدن دوباره امام حسین علیه السلام و هفتاد تن از اصحابش در عصر امام زمان است؛ در حالی که کلاهخودهایی طلایی بر سر دارند و به مردم، رجعت و زنده شدن دوباره حضرت حسین علیه السلام را اطلاع می دهند تا مؤمنان به شك و شبهه نیفتند.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

حسین علیه السلام با اصحابش می آیند و هفتاد پیامبر آنان را همراهی می کنند؛ چنان که همراه موسی علیه السلام هفتاد نفر فرستاده شدند. آن گاه حضرت قائم علیه السلام انگشتر را به وی می سپارد و امام حسین علیه السلام غسل و کفن، حنوط و دفن حضرت قائم را بر عهده می گیرد. ایقاظ، ص ۳۶۸

۱۹- مهدی علیه السلام وزنده نگه داشتن یاد عاشورا

در این باب، داستان های متعددی است که از میان آنها، داستان علامه بحر العلوم مجله انتظار، شماره ۲، ص ۱۸۸ و نیز صالحان صالح، ص ۱۸۷ و خلاصه العبقری الحسان، صص ۲۴۲ ۲۱۹ ۱۸۷ ۱۱۰ ۳۴ و پادشه خوبان و سوگمندان ولایی،، گواه خوبی بر عشق و علاقه وافر حضرت حجت علیه السلام به عزاداری و زنده نگه داشتن یاد عاشورا و شهدای کربلا است.

۲۰- مهدی علیه السلام و سفارش به زیارت عاشورا

محدث نوری رحمه الله حکایت سید رشتی را چنین نقل می کند که حضرت به سید دستور خواندن نافله (خصوصاً نافله شب)، زیارت جامعه و زیارت عاشورا را می دهد و بعد از آن می فرماید:

شما چرا نافله نمی خوانید؟ نافله، نافله، نافله! شما چرا عاشورا نمی خوانید؟ عاشورا، عاشورا، عاشورا!
و بعد فرمود: شما چرا جامعه نمی خوانید؟ جامعه، جامعه، جامعه!

النجم الثاقب، ص ۶۰، مفاتیح الجنان بعد از زیارت جامعه

۲۱- مهدی علیه السلام در سوگ حسین علیه السلام

علامه امینی رحمه الله در الغدير می گوید: در میان اصحاب ما مشهور است که در هر مجلسی قصیده ابن عرندس خوانده شود، موجب تشریف فرمایی حضرت بقیة الله - روحی له الفداه - به آن مجلس می شود.

الغدير، ج ۷، ص ۱۴

ما برای تیمن وتبرک چند بیت این قصیده را ذکر می کنیم:

ایقتل ظمّاناً حسین بکربلا... وفی کلّ عضو من انامله بحر

و والده الساقی علی الخوّض فی غدٍ... و فاطمة ماء الفرات لها مهر

فوالهف نفسی للحسین و ما جنی... علیه غداة الطف فی حربه الشمر

۲۲- مصیبت حسین علیه السلام و تعجیل در فرج

صاحب مکیال المکارم می گوید: یکی از دوستان صالحم برایم نقل کرد که مولایمان حضرت حجت علیه السلام را در خواب دیدار کرده بود و حضرتش سخنی فرموده بود که مضمونش این است:

انی لادعوا لمؤمن یذکر مصیبة جدی الشهید، ثم یدعو لی بتعجیل الفرّج و التّأیید

همانا من برای هر شیعه ای که مصیبت جد شهیدم را یاد کند و سپس برای تعجیل فرج و تأیید (امر من) دعا کند، من (نیز) برای او دعا خواهم کرد.

مکیال المکارم، ج ۲، ص ۴۶

۲۳- سختی مصیبت

مصیبت حسین علیه السلام سخت ترین مصیبت ها است:

... فرزند تو به مصیبتی گرفتار می شود که مصیبت ها در کنار آن کوچک خواهد بود.

بحار الانوار، ج ۴۶، ص ۲۴۵، به نقل از مکیال المکارم

لا يوم كيومك يا ابا عبد الله

بحار الانوار ج ۴۵، ص ۱۸

مهدی علیه السلام نیز مصیبتش طولانی و محتتش شدید است. او شاهد همه رنج ها و مصیبت هایی است که بر تمامی انسان ها و فرد فرد شیعیانش وارد می شود:

انا غیر مهملین لمراعاتکم ولا ناسین لذکرکم...

ما در رسیدگی و سرپرستی شما کوتاهی و اهمال نکرده و یاد شما را از خاطر نبرده ایم.

احتجاج طبرسی، ج ۲، ص ۵۹۶

۲۴- اصلاح گری

امام حسین علیه السلام و مهدی علیه السلام هر دو اصلاح گر هستند. امام حسین علیه السلام می گوید:

انما خرجت لطلب الاصلاح

در مورد حضرت مهدی علیه السلام نیز آمده است:

ليصلح الامة بعد فسادہ

خداوند به وسیله حضرت مهدی علیه السلام این امت را پس از آن که تباه شده اند، اصلاح می کند.

بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۸۳ (به نقل از رسول اکرم صلی الله علیه وآله)

۲۵- بیعت نکردن با طاغوت

یکی از ویژگی‌های مشترک امام حسین علیه السلام و حضرت امام مهدی علیه السلام این است که این دو امام با ستمگران بیعت نمی‌کنند. امام حسین علیه السلام می‌فرماید:

لا والله لا اعطيكم اعطاء الذليل ولا افترّ فرار العبيد

نه به خدا قسم دستم را از روی خواری و ذلت به شما ندهم و مانند بردگان فرار نمی‌کنم.

در مورد حضرت مهدی نیز آمده است:

ما متّأ حدّ الأّ و يقع في عنقه بيعة لطاغية زمانه الأّ القائم... لئلا يكون لاحد في عنقه بيعة اذا خرج ذاك التاسع من ولد اخي الحسين

هر کدام از ما (اهل بیت علیهم السلام) در زمان خود بیعت حاکمان و طاغوت‌های زمان را (از روی تقیه) به عهده داریم، مگر قائم... تا هنگامی که قیام می‌کند بر گردنش بیعت حاکمی نباشد او نهمین فرزند برادرم حسین است.

بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۲ و نیز ر.ک: همان، ص ۱۳۵ و کمال الدین، ص ۴۸۰